LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS" GINČO NAGRINĖJIMO

2025-06-20 Nr. 429-133
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas" (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. *(duomenys neskelbtini)*) (toliau – Draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Būsto draudimo taisyklių Nr. 067[1] (toliau – Taisyklės) pagrindu ir draudimo variantu „Maksimalus" buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su gyvenamuoju namu ir pagalbiniais pastatais (pastoge, sandėliu), esančiais adresu: *(duomenys neskelbtini),* ir civilinė atsakomybė. Draudimo laikotarpis – nuo 2023 m. gegužės 1 d. iki 2035 m. sausio 20 d.

2023 m. gruodžio 27 d. pareiškėjas pateikė pranešimą draudikui apie apdraustam turtui padarytą žalą, nurodydamas: „2023-12-22 vakare kilusios audros metu (stiprus vėjas ir lietus iš vakarų pusės) buvo apgadintas čerpinis pastogės ir sandėlio stogas, lietaus vanduo pradėjo skverbtis pro stogo konstrukcijas, vandeniu buvo sulieti daiktai, buvę sandėlyje, vanduo į sandėliuko vidų lašėjo keletą dienų" (toliau – Įvykis). Kartu su pranešimu pareiškėjas pateikė Įvykio vietos nuotraukas. Gavęs pranešimą, draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

Draudikas nustatė, kad pareiškėjas anksčiau jau buvo registravęs panašaus pobūdžio žalą, kuri kilo 2022 m. birželio 19 d., kai lyjant smarkiam lietui ir vyraujant vakarų krypties vėjui buvo pastebėtas nuo sandėlio stogo lubų lašantis vanduo[2] (toliau – ankstesnis įvykis).

2024 m. sausio 2 d. draudikas susisiekė su pareiškėju telefonu dėl Įvykio aplinkybių patikslinimo. Pokalbio metu pareiškėjas paaiškino, kad pastogės ir sandėlio stogas yra bendras, taip pat patvirtino, kad po ankstesnio įvykio, kuomet buvo pastebėtas lašantis vanduo, stogo remontas nebuvo atliktas[3].

2024 m. sausio 4 d. draudikas pareiškėją informavo, kad Įvykis laikomas nedraudžiamuoju. Draudikas paaiškino, kad, remdamasis surinkta informacija apie Įvykį bei atsižvelgdamas į Įvykio metu atsiradusių sugadinimų pobūdį, laipsnį, apimtį ir vietą, nustatė, kad pastatas sugadintas dėl neišvengiamų natūralių procesų – ilgalaikio, tęstinio, laipsniško eksploatacinio poveikio bei statybos klaidų ir broko. Draudikas nurodė, kad iš surinktų duomenų nustatyta, jog Įvykis atitinka Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2, 4.4.3, 4.12, 4.16 papunkčiuose nustatytų nedraudžiamųjų įvykių sąlygas. Taisyklių A.IV dalies 4 punkte nurodyta, jog papildomai, be neatlyginamų nuostolių, įvardytų Taisyklių A.IV dalies 1 punkte, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas šiomis aplinkybėmis (nedraudžiamieji įvykiai): i) dėl tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staigaus ir netikėto) įvykio ar proceso (Taisyklių A.IV dalies 4.1 papunktis); ii) dėl neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, saulės poveikio, šalčio, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.) ir savaiminių pastatų apdailos skilimų, išskyrus atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje įvardytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas (nuostoliai atlyginami tik dėl žalos kitam apdraustam turtui) (Taisyklių A.IV dalies 4.2 papunktis); iii) dėl apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo, užteršimo ar

[1] 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.
[2] Patvirtina pateiktas išrašas iš draudiko sistemos apie registruotą žalą.
[3] Patvirtina pateiktas pokalbio telefonu įrašas.

kitų apdrausto turto defektų, atsiradusių dėl projektavimo ar statybos klaidų ir broko (Taisyklių A.IV dalies 4.4.3 papunktis); iv) dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo, nulemtų įprastinių fizikinių reiškinių (pašalo, kaitros, ultravioletinės spinduliuotės ir pan.) ir natūralaus pastato dėvėjimosi (Taisyklių A.IV dalies 4.12 papunktis); v) dėl klaidų ir trūkumų, už kuriuos pagal garantiją arba įstatymuose nustatyta tvarka atsako gamintojas, rangovas, tiekėjas, pardavėjas, montavimo darbus atliekanti įmonė, garantinę ar techninę priežiūrą vykdanti įmonė (Taisyklių A.IV dalies 4.16 papunktis).

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu, pateikė pretenziją, nurodydamas, kad Įvykis nėra analogiškas ankstesniam registruotam įvykiui, nes ankstesnio įvykio metu vanduo buvo pastebėtas lašantis tik vienoje sandėliuko vietoje, o Įvykio metu vanduo per stogo konstrukcijas veržėsi visame stogo plote. Pareiškėjas taip pat teigė, kad draudikas neįrodė, jog Įvykį nulėmė neišvengiami natūralūs procesai, ilgalaikis, tęstinis, laipsniškas eksploatacinis poveikis ir statybos klaidos bei brokas, nes sprendimas buvo priimtas tik pagal pareiškėjo pateiktas nuotraukas, neapžiūrėjus Įvykio vietos. Pareiškėjas teigė, kad Įvykį nulėmė audra, o ne natūralus nusidėvėjimas. Pareiškėjas paaiškino, kad audros metu buvo sulaužytos kelios stogo čerpės. Remontuojant stogą po sulūžusiomis čerpėmis buvo surasta sudraskyta difuzinė plėvelė, ji buvo suklijuota ir čerpės buvo suklotos iš naujo.

2024 m. balandžio 18 d. draudikas, atsakydamas į pretenziją, nurodė, kad, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos skelbiamais archyviniais duomenimis, audros požymių Įvykio metu nenustatyta. Draudiko teigimu, Klaipėdos automatinėje meteorologinėje stotyje (toliau – Klaipėdos AMS) užfiksuota, kad Įvykio dieną maksimalus vėjo greitis siekė 7,6 m/s, o tokio stiprumo vėjas negali būti vertinamas kaip audra. Be to, pareiškėjo pateiktose Įvykio vietos nuotraukose matomi pastato stogo čerpių įskilimai negalėjo kilti per audrą, nes tokiu atveju skilusi stogo dangos dalis būtų buvusi nuplėšta stipraus vėjo. Draudikas pažymėjo, kad iš pareiškėjo pateiktų kokybiškų Įvykio vietos, stogo čerpių nuotraukų vertino bendrą stogo dangos būklę ir nustatė, kad stogo danga yra „poringa“. Draudikas pabrėžė, kad nors čerpiniai stogai ir yra pagaminti taip, kad atlaikytų vėją, lietų, sniegą ir saulę, šie veiksniai vis dėlto daro ilgalaikį poveikį čerpių stogo dangai, todėl spręstina, kad pareiškėjo stogo dangos įtrūkimai buvo nulemti ilgalaikių veiksnių, statybos klaidų ar ankstesnių įvykių.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką. Pareiškėjas kėlė reikalavimą Įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti 2 574,06 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl Įvykio patirtą žalą. Savo reikalavimą pareiškėjas grindė UAB „Jamaksas“ sudaryta Lokaline sąmata.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas. Draudikas palaikė savo sprendime ir atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytą poziciją ir argumentus. Draudikas nurodė, kad pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tada, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius Draudimo sutartyje nurodytus draudžiamojo įvykio požymius ir kai įvykis neatitinka nedraudžiamųjų įvykių sąlygų. Draudikas paaiškino, kad nustatyta, jog Įvykis atitinka bendrųjų nedraudžiamųjų įvykių, nurodytų Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2, 4.4.3, 4.12 ir 4.16 papunkčiuose, sąlygas, todėl draudikas neturi pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl Įvykio pareiškėjo patirtus nuostolius, pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas Įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygas draudikas pagrįstai, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, pripažino Įvykį nedraudžiamuoju.

CK 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas)

įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja teisės aktams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas ir sąlygas. Draudimo apsauga ir jos teikimo sąlygos nustatomos tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose[4].

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį[5]. Taigi, draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)[6].

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką[7]. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju[8]. Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką[9].

Vertinant Įvykio požymius Draudimo sutarties sąlygų kontekste, pažymėtina, kad Draudimo sutartyje nurodyta, jog pastatas buvo apdraustas draudimo variantu „Maksimalus". Draudimo liudijime nurodyta, kad šiuo draudimo variantu ir šalių sudarytos Draudimo sutarties pagrindu draudžiama plačiausios apsaugos draudimu, taip pat nuo nurodytų konkrečių rizikų, įskaitant ugnį, gamtines jėgas, vandenį, vagystę ir piktavališką pastato sugadinimą dėl trečiųjų asmenų veiksmų, transporto priemonės atsitrenkimą, stiklo dūžį, turto sugadinimą arba sunaikinimą dėl elektros įtampos svyravimų ar viršįtampių, savaiminį medžio užvirtimą, šildymo sistemos ir jos įrenginių gedimus, elektros variklių gedimus, papildomas išlaidas draudimo vietai po draudžiamojo įvykio sutvarkyti, sutartinių įsipareigojimų, susijusių su įkeistu turtu, vykdymo išlaidas, gyvenamosios vietos nuomos išlaidas, skubią pagalbą namuose.

Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punktas įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis ar yra kiti išmokos nemokėjimo pagrindai, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad Įvykis įvyko 2023 m. gruodžio 22 d.,

---

[4] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.
[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[6] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.
[7] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.
[8] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.
[9] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

kai, pareiškėjo teigimu, per vakare kilusią audrą buvo apgadintas sandėlio bei pastogės stogas ir į vidų ėmė skverbtis vanduo.

Pareiškėjas pranešime apie Įvykį draudikui nurodė, kad Įvykis buvo nulemtas audros, todėl turi būti įvertinta, ar Įvykio aplinkybės atitinka Taisyklėse įtvirtintus draudžiamojo įvykio „audra" kriterijus.

Taisyklių 1.3 a papunktyje nustatyta: „Audra – stiprus vėjas, kuris ardo pastatus, laužo medžių šakas, išjudina lengvesnius daiktus. Taip pat atlyginami: – tie tiesioginiai nuostoliai, kurie atsirado per audrą ant apdrausto turto užvirtus medžiams, pastatams, jų dalims, įrenginiams ir pan.; – dėl liūties, krušos, sniego slėgio audros metu atsiradę nuostoliai."

Iš Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos skelbiamų archyvinių duomenų matyti, kad Klaipėdos AMS užfiksuota, jog 2023 m. gruodžio 22 d. naktį (2-4 val.), t. y. tą pačią parą, kada pastebėtas Įvykis, vėjo gūsiai siekė nuo 15,2 m/s iki 18,4 m/s, o 23 val., t. y. tos dienos vakare, kada, pasak pareiškėjo, įvyko Įvykis, vėjo gūsiai siekė 15,4 m/s[10]. 2023 m. gruodžio 23 d. 24 val., t. y. tą pačią naktį, vėjo gūsiai siekė 17,5 m/s, 1-4 val. – nuo 16,3 m/s iki 16,6 m/s, 8 val. – 19,6 m/s[11]. Šiomis paromis vyravo nedidelis lietus (iki 3,7 mm). Įvertinus minėtą informaciją, pažymėtina, kad nurodytas vėjo greitis atitinka „smarkaus vėjo, škvalo, viesulo" kriterijų[12], įtvirtintą Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2023 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. V-45 „Dėl pavojingų meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo".

Lietuvos banko vertinimu, Taisyklėse nesant įtvirtintų konkrečių vėjo greičio rodiklių, kuriais remiantis būtų galima konstatuoti draudžiamojo įvykio „audra" buvimą ar nebuvimą, sprendžiant apie vėjo stiprumą, reikšmingi Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos, kurios specializacija – orų stebėjimas ir fiksavimas, pateikiami duomenys ir teisės aktuose įtvirtinti vėjo greičio kriterijai.

Atsižvelgiant į tai, kad Įvykio metu vyravęs vėjas atitinka teisės aktuose nustatytą smarkaus vėjo kriterijų, vertintina, kad šiuo atveju Įvykio vietoje galėjo pasireikšti draudžiamojo įvykio „audra" požymių turintis meteorologinis reiškinys, kaip jis apibrėžtas Taisyklių 1.3 a papunktyje.

Vis dėlto, nors pareiškėjas nurodė, kad Įvykį nulėmė būtent audros poveikis, sprendžiant, ar draudikui kyla pareiga dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką, būtina kompleksiškai įvertinti byloje esančių įrodymų visumą ir Taisyklių nuostatas.

Dėmesys atkreiptinas į tai, kad draudikas atsiliepime nurodė nustatęs, jog žala turtui kilo ne dėl gamtinių jėgų poveikio, o dėl: i) tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staigaus ir netikėto) įvykio ar proceso (Taisyklių A.IV dalies 4.1 papunktis); ii) dėl neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, saulės poveikio, šalčio, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.) ir savaiminių pastatų apdailos skilimų, išskyrus atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje įvardytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas (nuostoliai atlyginami tik dėl žalos kitam apdraustam turtui) (Taisyklių A.IV dalies 4.2 papunktis); iii) dėl apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo, užteršimo ar kitų apdrausto turto defektų, atsiradusių dėl projektavimo ar statybos klaidų ir broko (Taisyklių A.IV dalies 4.4.3 papunktis); iv) dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo, nulemtų įprastinių fizikinių reiškinių (pašalo, kaitros, ultravioletinės spinduliuotės ir pan.) ir natūralaus pastato dėvėjimosi (Taisyklių A.IV dalies 4.12 papunktis); v) dėl klaidų ir trūkumų, už kuriuos pagal garantiją arba įstatymuose nustatyta tvarka atsako gamintojas, rangovas, tiekėjas, pardavėjas, montavimo darbus atliekanti įmonė, garantinę ar techninę priežiūrą vykdanti įmonė (Taisyklių A.IV dalies 4.16 papunktis).

Siekdamas pagrįsti savo poziciją, draudikas pateikė 2025 m. balandžio 5 d. Ekspertinę pažymą Nr. *(duomenys neskelbtini)* (toliau – Eksperto išvada), kurioje konstatuota, kad Įvykį nulėmė statybos darbų brokas ir natūralus ilgalaikis nusidėvėjimas. Eksperto išvadoje nurodyta: „Įvykis yra ilgalaikio pobūdžio, tai nėra tvarkingo statinio staigaus ir netikėto įvykio pasekmė."

Ekspertas pažymėjo, kad, remiantis pateikta informacija, duomenimis bei vizualine medžiaga (nuotraukomis), nustatyta, kad dalis stogo čerpių įtrūkusios ar kitaip pažeistos. Įvertinus įtrūkimo pobūdį, dangos būklę ir aplinkybes, nustatyta, kad pažeidimai negalėtų atsirasti dėl vienkartinio ar staigaus išorinio poveikio (pvz., vėjo, smūgio, krentančios šakos ar krušos). Eksperto teigimu, čerpių skilimo vietose nepastebėta įmušimo, ištrupėjimo ar stipraus

[10] Meteorologinių stebėjimų archyvas | LHMT
[11] Meteorologinių stebėjimų archyvas | LHMT
[12] Smarkiu vėju, škvalu, viesulu laikomas vėjas, kurio greitis yra nuo 15 m/s iki 27,9 m/s.

mechaninio pažeidimo žymių, kurios būdingos staigaus įvykio padariniams. Ekspertas paaiškino, kad, vertinant nuotraukose matomą pažeidimo struktūrą ir susidarymo vietą, tikėtina, jog čerpės buvo sumontuotos su mikroįtrūkimu ar „silpna vidine struktūra" (gamybos defektu), kuris ilgainiui (ypač po žiemos sezono) galėjo išsiplėsti dėl atmosferos poveikio. Esant šalčiui ir drėgmei, į čerpės vidų patekusi drėgmė galėjo užšalti ir sukelti skilimą dėl plėtimosi.

Eksperto teigimu, taip pat neatmestina ir netinkamo čerpių montavimo tikimybė. Įprastai čerpės šlaito krašte tvirtinamos mechaniškai prie grebėstų, tačiau per stiprus priveržimas arba netolygus čerpės prispaudimas gali sukelti įtampą, dėl kurios deformuojantis medinei stogo konstrukcijai čerpė įskyla. Ekspertas pažymėjo, kad nuotraukose vizualiai matomos įtrūkimo vietos (ypač šalia tvirtinimo taškų) tai patvirtina.

Ekspertas nurodė, kad, be kita ko, ant čerpių pastebėtas didelis samanų kiekis ir kiti biologinės taršos požymiai. Eksperto teigimu, tai nulemia ilgalaikis drėgmės poveikis stogo dangai, o biologinė tarša vėliau prisideda prie čerpės medžiagos silpnėjimo: biologinė tarša padidina čerpės paviršiaus vandens sugėrimą, o tai spartina medžiagos senėjimo procesus, ypač šaltuoju metų laiku.

Atsižvelgdamas į minėtus veiksnius, ekspertas konstatavo, kad šiuo konkrečiu atveju labiausiai tikėtina, jog čerpių pažeidimus lėmė kompleksiniai veiksniai: i) natūralus nusidėvėjimas; ii) biologinės taršos (samanų) ilgalaikis poveikis; iii) gamybinis brokas ar mikroįtrūkimai; iv) montavimo klaidos (per stiprus tvirtinimas); v) stogo medienos deformacijos; vi) drėgmės ir šilumos ciklai. Eksperto nuomone, vandens prasiskverbimas į sandėliuko vidų sudaro prielaidą teigti, kad stogo danga prarado sandarumą dėl minėtų ilgalaikių pažeidimų, kurių progresavimą paspartino nepalankios oro sąlygos.

Draudikas papildomai paaiškino, kad nors čerpiniai stogai ir yra pagaminti taip, kad atlaikytų vėją, lietų, sniegą ir saulę, šie veiksniai vis tiek daro ilgalaikį poveikį čerpių stogo dangai. Draudiko teigimu, net jei įtrūkimai ar skylės gali būti ir labai maži, jie vis tiek daro įtaką čerpių kokybei ir sumažina čerpių atsparumą (mažuose tarpeliuose gali susikaupti vanduo, kuris užšalęs gali didinti čerpių skyles, nulemti čerpių trūkimą), padidina čerpių trapumą.

Draudikas pažymėjo, kad, net čerpėms esant įtrūkusioms, tokie įtrūkimai nebūtinai lemia vandens patekimą į stogu dengiamą patalpą, nes po stogo danga turi būti stogo plėvelė, sulaikanti vandenį. Draudiko teigimu, Įvykio metu užfiksuoti čerpių įtrūkimai (nepriklausomai nuo to, ar jie buvo patirti Įvykio dieną, ar anksčiau) nesudaro pagrindo teigti, kad įvyko ir apatinės stogo dangos dalies – drėgmę sulaikančios plėvelės – pažeidimas. Vis dėlto, kadangi vanduo pro stogo dangą pratekėjo, draudiko teigimu, darytina išvada, jog pratekėjimo priežastis nebuvo atskiras čerpės skilimas, o ilgalaikis gamtinių reiškinių poveikis visai stogo dangai, procesą paspartino sutrūkimai ir skylės, esantys stogo dangoje. Draudiko teigimu, šias išvadas patvirtina ir ankstesnis įvykis, kai buvo pastebėtas iš po stogo lašantis vanduo, bei pareiškėjo paaiškinimas[13], kad po ankstesnio įvykio stogas nebuvo remontuotas.

Atsakydamas į pareiškėjo teiginį, jog draudikas netinkamai ištyrė Įvykio priežastis, nes neapžiūrėjo Įvykio vietos, draudikas paaiškino, kad tirdamas Įvykį rėmėsi pareiškėjo pateiktomis nuotraukomis, nes šios buvo labai geros kokybės ir informatyvios, jose buvo labai gerai matoma stogo čerpių būklė.

Pažymėtina, kad civilinėje teisėje faktų įrodomumo problema spręstina remiantis vadinamąja tikėtinumo taisykle (tikimybių pusiausvyros principu). Kasacinio teismo jurisprudencijoje ne kartą nurodyta, kad įrodinėjimas civiliniame procese turi savo specifiką – nenustatyta, kad išvadą apie tam tikrų faktų buvimą galima daryti tik tada, kai dėl jų egzistavimo absoliučiai nėra abejonių; išvadą apie faktų buvimą civiliniame procese galima daryti ir tada, kai tam tikros abejonės dėl fakto buvimo išlieka, tačiau byloje esančių įrodymų visuma leidžia manyti esant labiau tikėtina atitinkamą faktą buvus, nei jo nebuvus[14].

Lietuvos banko vertinimu, draudiko pateikti išsamūs paaiškinimai, Eksperto išvada ir byloje esantys duomenys pagrindžia, kad draudikas dėjo reikiamas pastangas tinkamai ištirti Įvykį ir nustatyti Įvykio priežastis. Darytina išvada, kad draudikas pagrindė savo poziciją, kad šiuo atveju labiausiai tikėtina, jog Įvykį nulėmė būtent ilgalaikiai natūralūs procesai, fizikiniai reiškiniai ir galimas statybos ar montavimo brokas.

Dėmesys atkreiptinas į tai, kad teisės aktai įpareigoja draudiką tinkamai ištirti Įvykio aplinkybes, o tai yra ir įpareigojimas draudikui, kad jo darbuotojai bei pasitelkti partneriai būtų aukštos kvalifikacijos ir turintys ekspertinių žinių skirtingose srityse. Lietuvos banko vertinimu,

[13] Patvirtina pateiktas pokalbio telefonu įrašas.
[14] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008; 2009 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-101/2009 ir kt.

draudiko pateikta Eksperto išvada ir draudiko išsamūs paaiškinimai, pagrįsti kasdiene praktika bei specialiomis draudiko darbuotojų žiniomis bei surinkta informacija, šiuo konkrečiu atveju yra pakankami įrodymai, kurie tinkamai pagrindžia draudiko poziciją, todėl pareiškėjo įrodymais nepagrįsti teiginiai, kad Įvykio priežastis nebuvo tinkamai ištirta, atmestini.

Kaip minėta, konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse gali būti nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama. Viena iš tokių išimčių yra Taisyklėse apibrėžti nedraudžiamieji įvykiai – draudžiamojo įvykio požymius turintys įvykiai, tačiau taip pat atitinkantys įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.

Pažymėtina, kad nagrinėjamo ginčo atveju bendrieji nedraudžiamieji įvykiai yra nustatyti Taisyklių A.IV dalies 4 punkte. Lietuvos banko vertinimu, draudikas pagrindė, kodėl šio konkretaus ginčo atveju vertinant Įvykį yra taikytinos Taisyklių 4.1, 4.2, 4.4.3, 4.12 ir 4.16 papunkčiuose nustatytų nedraudžiamųjų įvykių sąlygos.

Kaip minėta, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką, kai įvykis atitinka draudžiamojo įvykio sąlygas ir neatitinka nedraudžiamųjų įvykių sąlygų. Nustačius, kad Įvykis yra nedraudžiamasis, draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma bei Draudimo sutarties šalių sutartomis sąlygomis, pareiškėjo reikalavimas atlyginti dėl Įvykio patirtą žalą atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis